A Régiók Bizottsága véleménye – Aktív idősödés: innováció – intelligens egészség – jobb életminőség

(2012/C 225/05)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

— kéri, hogy az Európai Bizottság a 2012-es európai év nyomában hívja életre az Európai Polgármesterek Demográfiai Változásokkal Foglalkozó Szövetségét, így gyűjtve egybe azokat a helyi és regionális önkormányzatokat, amelyek az aktív és egészséges idősödés elősegítésére való tekintettel érdeklődnek az innovációt, az intelligens egészséget és a jobb életminőséget célzó megoldások népszerűsítése iránt. Kéri továbbá, hogy az Európai Bizottság nyújtson adminisztratív és pénzügyi támogatást ennek a szövetségnek,

— osztja a 2012-es európai év érintettjeit tömörítő koalíció elképzelését egy olyan, minden korcsoportnak otthont adó társadalomról, amelyben mindenki lehetőséget kap arra, hogy aktív társadalmi szerepet töltsön be, egyenlő jogokat élvezzen, és egyenlő esélyekkel rendelkezzen életének minden szakaszában – kortól, nemtől, faji vagy etnikai hovatartozástól, vallástól vagy meggyőződéstől, társadalmi vagy gazdasági státusztól, szexuális irányultságtól, fizikai vagy mentális állapottól, gondozási rászorultságtól függetlenül,

— hangsúlyozza: igen fontos, hogy konzultáljanak az idősekkel és gondozóikkal, és aktívan bevonják őket szükségleteik feltérképezésébe, a megoldások kidolgozásába és az elért eredmények értékelésébe. Ez a részvételen alapuló megközelítés előmozdítja a társadalmi befogadást, és gondoskodik arról, hogy a szolgáltatások minél pontosabban megfeleljenek a fogyasztók aktuális szükségleteinek,

— ajánlja, hogy az Európai Bizottság aktívabban vonja be a helyi és regionális önkormányzatokat az aktív és egészséges idősödés támogatása érdekében indított különféle kezdeményezések uniós társadalmi hatásvizsgálatának folyamatába, mivel így gondoskodni lehet arról, hogy megfelelően megvizsgálják a helybéli idős lakosságra gyakorolt hatásokat.

Főelőadó	Arnoldas ABRAMAVIČIUS (LT/EPP), Zarasai körzet önkormányzatának vezetője, a városi tanács tagja
Referenciaszöveg	/

I. **BEVEZETÉS**

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. üdvözli a dán elnökség arra irányuló kezdeményezését, hogy a szubnacionális önkormányzatok is vegyenek részt a demográfiai kihívások kezelésének és az idősödő népesség lehetőségei maximalizálásának módjáról szóló, uniós szintű párbeszédben. Ahogy azt *Az idősödő népesség hatásának kezelése az Unióban* című RB-vélemény ([1]) és a 2012-es európai évről szóló európai parlamenti jelentés ([2]) is megállapítja, a helyi és regionális önkormányzatok számos tagállamban meghatározó hatáskörökkel rendelkeznek azon a három területen, amelyekre az aktív időskor és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve épül, azaz a foglalkoztatás, a társadalmi részvétel és az önálló életvitel terén;

2. hangsúlyozza, hogy a népesség öregedésével összefüggő problémák kezelése az Európa 2020 stratégia céljai közé tartozik. Mivel a helyi és regionális önkormányzatok ismerik legközelebbről a polgárok szükségleteit, és ők felelősek a legtöbb olyan szolgáltatásért, amelyeket az idősek igényelnek, hogy méltóságban élhessék életük alkonyát, az Európa 2020 stratégia céljainak elérése, illetve a társadalmi, gazdasági és területi kohézió erősítése érdekében alapvetően fontos, hogy ezeket az önkormányzatokat közvetlenül bevonják az idősödésről szóló uniós vitákba;

3. üdvözli az aktív és egészséges időskor témájára vonatkozó európai innovációs partnerséget, amely az érintettek széles körének minden szinten történő mozgósítására törekszik annak érdekében, hogy kettővel megnövelje azoknak az életéveknek a számát, amelyeket az emberek várhatóan jó egészségben tölthetnek el (egészséges életévek mutatója), és emlékeztet arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatok meghatározó hatáskörökkel rendelkeznek az aktív és egészséges időskor témájára vonatkozó európai innovációs partnerség három pillérét illetően, melyek a következők: 1.) megelőzés, szűrés és korai diagnózis; 2.) gondozás és gyógyítás; 3.) aktív idősödés és önálló életvitel;

4. osztja a 2012-es európai év érintettjeit tömörítő koalíció elképzelését egy olyan, minden korcsoportnak otthont adó társadalomról, amelyben mindenki lehetőséget kap arra, hogy aktív társadalmi szerepet töltsön be, egyenlő jogokat élvezzen, és egyenlő esélyekkel rendelkezzen életének minden szakaszában – kortól, nemtől, faji vagy etnikai hovatartozástól, vallástól vagy meggyőződéstől, társadalmi vagy gazdasági státusztól, szexuális irányultságtól, fizikai vagy mentális állapottól, gondozási rászorultságtól függetlenül;

5. ajánlja, hogy az idősödést pozitívan szemléljék, és osztja azt a nézetet, hogy az innováció segíthet idősödő népességünk jobb ellátásában. Ki kell azonban emelni, hogy az innovációt nem a változtatás kedvéért, hanem inkább azért kell előmozdítani, mert értékes motorja annak, hogy javuljon a folyamatosan nagyobb számú és változó szükségletek teljesítésének minősége és költséghatékonysága pénzügyi megszorítások idején;

6. úgy véli, hogy a gazdasági és pénzügyi válság miatt minden eddiginél sürgetőbb, hogy alapjaiban felülvizsgáljuk társadalmunk működését, és legjobb tudásunk szerint eszközöket adjunk az emberek – fiatalok és idősek – kezébe ahhoz, hogy aktívan részt vehessenek a munkaerőpiacon és saját közösségeikben, illetve minél hosszabb ideig önállóan élhessenek. A népesség öregedését a minden életkornak megfelelő közösségek népszerűsítésével kezeljük a legjobban, ahol a közterületeket, a közlekedést, a lakhatást és a helyi szolgáltatásokat a különböző nemzedékek szükségleteinek figyelembevételével tervezik, és ahol pártfogolják a nemzedékek közötti szolidaritást és együttműködést. Az ilyen közösségek hajlanak egyben arra, hogy környezetbarátabb módon működjenek, erősítsék a társadalmi kohéziót, és fokozzák egyéb kiszolgáltatott helyzetű csoportok jobb társadalmi részvételét.

7. hangsúlyozza: igen fontos, hogy konzultáljanak az idősekkel és gondozóikkal, és aktívan bevonják őket szükségleteik feltérképezésébe, a megoldások kidolgozásába és az elért eredmények értékelésébe. Ez a részvételen alapuló megközelítés előmozdítja a társadalmi befogadást, és gondoskodik arról, hogy a szolgáltatások minél pontosabban megfeleljenek a fogyasztók aktuális szükségleteinek;

8. megjegyzi, hogy az elmúlt évtizedben Európa különböző részein elterjedt az ún. ezüstgazdaság elképzelése azzal a törekvéssel, hogy termékek és szolgáltatások széles skáláját fejlessze ki az egyre több idős ember számára, akiknek egészségügyi segítségre és gondozásra van szükségük, kevésbé mobilisak, és mindennapi tevékenységeikben is korlátokba ütköznek. Az ezüstgazdaság időközben más piaci szegmensekre, így a wellnessre, a fitneszre, a szabadidős tevékenységekre, az utazásra, a kultúrára, a kommunikációra, a szórakoztatóiparra és az új technológiákhoz való hozzáférésre is továbbterjedt. Több tagállamban is megfigyelhető, hogy számos kkv és üzleti klaszter az időseket megcélzó innovatív technológiákra – pl. az otthonok automatizálására – szakosodik, ami kitűnő növekedési lehetőségeket kínál. Megjegyzendő azonban az is, hogy bár a specifikus szükségletekkel rendelkező embereknek nyilvánvalóan specifikus termékekre van szükségük, az idősek többsége szívesebben veszi, ha szokásos termékeket és szolgáltatásokat vehet igénybe. Ezért egy tágabb – a mindenki számára történő tervezés koncepcióján alapuló, azaz az idősek és a fogyatékkal élők szükségleteit és elvárásait általánosan érvényesítő – szemléletet kellene támogatni, miközben a nagyon specifikus szükségletek kielégítésére piaci réseket megcélzó, különleges termékeket kell kifejleszteni;

9. felhívja a figyelmet arra a tendenciára, hogy egyre több regionális és helyi önkormányzat veszi fontolóra a szociális innovációt és az ikt-alapú megoldásokat egészségügyi és hosszú

([1]) CdR 212/2009.
([2]) Kastler, P7_TA(2011) 0332.

távú gondozási szolgáltatásai minőségének és költséghatékonyságának javítása érdekében – városi és vidéki területeken egyaránt, ahol ezek a megoldások elősegíthetik, hogy az idősek az állam- és magánháztartások szempontjából fenntarthatóbb áron jussanak hozzá kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz. Ezekhez a kezdeményezésekhez azonban bizonyos beruházásokra és olyan intézkedésekre van szükség, amelyeket más kormányzati szinteken kell végrehajtani, hogy a kísérleti projektekből kiindulva nagyszabású, nemzeti szinten vagy más uniós tagállamokban is alkalmazható modellekig lehessen eljutni. Ehhez a helyi és regionális önkormányzatoknak minden lehetséges támogatást meg kell kapniuk nemzeti kormányzatuktól és az Uniótól.

10. hangsúlyozza, hogy habár helyi szinten számos példát találni az aktív és egészséges idősödést támogató innovatív intézkedésekre, és a szociális inkubátorok is gyakran helyi kezdeményezések – közel azokhoz a szükségletekhez, melyeket kielégíteni igyekeznek –, a projektalapú megközelítés nem mindig elegendő a kritikus tömeg és a hosszú távú fenntarthatóság eléréséhez. Globális stratégiai jövőképre van szükség, amely az összes kérdést átfogja, hogy integratív és támogató környezetet hozzunk létre. Jól példázza a szociális innovációt a dániai Fredericia település kezdeményezése, amelynek célja, hogy a mindennapi tevékenységeikhez segítséget kérő idősek megelőzés, rehabilitáció, technológia és társadalmi kapcsolatépítés révén (újra) képesek legyenek egymás és önmaguk megsegítésére. E megközelítés alapja egy paradigmaváltás, amelynek jegyében az idős polgárokat „gyámoltalan páciens" helyett „erőforrásokban gazdag polgárnak" tekintik. A kezdeményezés kísérleti projektként a dán Pénzügyminisztérium támogatását élvezte, és most más dán települések számára is modellként szolgál;

11. hangsúlyozza, hogy a népesség öregedésével járó kihívásokban erőteljesen megjelennek a nemekhez kötődő kérdések, következésképpen kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a hatásokra, amelyeket a jelenlegi szociális védelmi reformok és a szociális szolgáltatásokban (különösen a gyermek- és idősgondozás terén) tervezett megszorítások a nők foglalkoztathatóságára, illetve a nemek közötti bér- és nyugdíjkülönbségekre gyakorolnak, mivel az eltartott hozzátartozók ellátásával járó teher egyre inkább nem hivatalos gondozókra – többnyire nőkre – nehezedik, akiket ezért – ha nem lépünk fel a szóban forgó egyenlőtlenségek ellen – a jövőben nagyobb mértékben fenyeget majd a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélye. A jövőben a stressz és a túlterheltség által kiváltott problémák a nők által uralt egészségügyi és ápolási területeken az idősebb nők esetében új problémákat is okozhatnak;

II. AZ RB AJÁNLÁSAI A TANÁCS ÉS AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG RÉSZÉRE

12. úgy véli, hogy jobban össze kellene hangolni az aktív és egészséges idősödést célzó megoldások kidolgozásában részt vevő szinteket, és hangsúlyozza, hogy ezen a területen határozottabb többszintű kormányzásra van szükség. A helyi és regionális önkormányzatokat nem volna szabad mindössze végrehajtónak tekinteni: a döntéshozatali és értékelési folyamat egészébe be kell vonni őket;

13. véleménye szerint tényleges többletértéket jelentene, ha az EU létrehozna egy olyan keretet, amely lehetővé tenné, hogy a közhatóságok és -szereplők minden szinten hasznosíthassák egymás tapasztalatait, építhessenek a sikeres kezdeményezésekre és tanulhassanak a kudarcokból, mivel így elkerülhetnék a hibák ismétlődését, és segítséget kapnának abban, hogy korlátozott forrásaikat olyan innovatív megoldásokba fektessék, amelyek már bizonyították hatékonyságukat;

14. ajánlja, hogy a Régiók Bizottsága kapjon helyet az aktív és egészséges időskor témájára vonatkozó európai innovációs partnerség irányítócsoportjában, hogy a partnerség döntéshozatali folyamataiban megfelelően képviselni lehessen a helyi és regionális önkormányzatokat, valamint hogy az RB multiplikátorként léphessen fel, így serkentve a helyi és regionális önkormányzatok széles körét arra, hogy részt vegyenek a szóban forgó partnerség végrehajtásában, hiszen annak mind a hat cselekvési területén hatáskörrel rendelkeznek;

15. támogatja az aktív és egészséges időskor témájára vonatkozó európai innovációs partnerség keretében tett javaslatot arra, hogy hozzanak létre egy, a minden életkornak megfelelő környezettel foglalkozó európai hálózatot, és üdvözli az idősek európai platformjának (AGE) és az Egészségügyi Világszervezetnek (WHO) a hálózat kezdeményezése érdekében tett erőfeszítéseit. Az RB ajánlja, hogy az EU – szoros együttműködésben a WHO-val – pénzeszközökkel támogassa egy ilyen uniós hálózat megfelelő fejlesztését;

16. javasolja, hogy az Európai Bizottság helyezzen hangsúlyt az idősekre vonatkozó kutatásra. Ez a csoport részben még új, és a különböző szereplőknek több erre vonatkozó ismeretre van szükségük. Kutatásra van szükség ahhoz, hogy meg lehessen ítélni az egészségtámogató és a betegségmegelőző intézkedések hatékonyságát és költséghatékonyságát a teljes életciklus során, és különösen az utolsó életszakaszban. Azt is intenzívebben kellene kutatni, hogy a nehezen elérhető idős embereket hogyan lehetne életmódbeli szokásaik és életvitelük megváltoztatására ösztönözni. A magas kort megérő emberekre vonatkozó adatokat be kell építeni a statisztikákba és a kutatásokba, és a kutatási eredményeket ismertté kell tenni azoknak a körében, akik a gyakorlatban idős emberekkel foglalkoznak;

17. kéri, hogy az Európai Bizottság a 2012-es európai év nyomában hívja életre az Európai Polgármesterek Demográfiai Változásokkal Foglalkozó Szövetségét, így gyűjtve egybe azokat a helyi és regionális önkormányzatokat, amelyek az aktív és egészséges idősödés elősegítésére való tekintettel érdeklődnek az innovációt, az intelligens egészséget és a jobb életminőséget célzó megoldások népszerűsítése iránt. Kéri továbbá, hogy az Európai Bizottság nyújtson adminisztratív és pénzügyi támogatást ennek a szövetségnek;

18. megállapítja, hogy az aktív idősödés területe elsődlegesen a tagállamok és a tagállami helyi és regionális önkormányzatok hatáskörébe tartozik ugyan, de az Európai Unió jogszabályban rendelkezhet a belső piac működését érintő kérdésekről, hogy felszámolja a személyek szabad mozgásának akadályait, támogassa a szolgáltatásnyújtás szabadságát és gondoskodjon a fogyasztók megfelelő védelméről. A fogyatékkal élők jogairól szóló ENSZ-egyezmény ratifikálásával az EU új jogi kötelezettségeket vállalt annak biztosítására, hogy a fogyatékkal élők és az

egészségügyi gondokkal küzdő idősek a többi polgárhoz hasonlóan élvezhessék a szabad mozgáshoz való jogukat, és maradéktalanul részt vehessenek közösségük gazdasági és társadalmi életében. Ehhez uniós fellépésre van szükség, hogy összehangolt választ lehessen adni uniós, nemzeti és helyi/regionális szinten. Az EU ezen túlmenően megkönnyítheti a nemzetek közötti tapasztalatcserét, és az EU-Szerződésekben meghatározott alapvető szabadságok optimális érvényesítésének előmozdítása érdekében támogathat különféle „puha" intézkedéseket, például bevált gyakorlatra vonatkozó kódexeket;

19. megjegyzi, hogy az Európai Bizottság javaslat előterjesztését tervezi egy akadálymentesítési intézkedéscsomagra, és hangsúlyozza, hogy uniós jogi keretre van szükség annak érdekében, hogy szerte az EU-ban megvalósuljon az akadálymentesség az alapvető áruk és szolgáltatások számára, illetve minden ágazat – köztük a kkv-k is – egyenlő esélyekkel rendelkezzen. Ennek a javaslatnak arányosnak kell lennie, és nem szabad további bürokratikus terheket helyeznie a kkv-kra. Uniós normák elfogadása is hasznos lenne az ipar támogatása, illetve az áruk és szolgáltatások mindenki számára tervezett, hatékony egységes piacának létrehozása szempontjából. Fontos, hogy ellenőrzőrendszert alakítsanak ki a jogszabályok érvényesítése érdekében, egyúttal cselekvési terveket készítsenek a nemzeti, regionális és helyi hatóságok számára, és támogassák a helyi szereplőket és kkv-kat;

20. emlékeztet arra, hogy a megfelelő közbeszerzési jogi keret uniós, nemzeti és helyi szinten alapvetően fontos annak biztosítására, hogy a közberuházások támogassák az akadálymentességet. Ajánlatos az akadálymentességet az uniós (strukturális, projektalapú vagy kutatási) támogatás lényeges előfeltételévé is tenni, és a kevésbé fejlett régióknak támogatást kell nyújtani ahhoz, hogy megfeleljenek az uniós jogszabályoknak és normáknak. Az akadálymentesség megvalósítása érdekében pénzügyi ösztönzőket kellene fontolóra venni – különösen a közhatóságok számára –, hogy korszerűsíteni lehessen a meglévő (lakó)épületeket, illetve támogatást kapjanak az innovatív megoldásokra irányuló beruházások;

21. hangsúlyozza: a legfontosabb jogi lépésekhez figyelemfelhívó intézkedéseknek kell párosulniuk, amelyekkel mindenkit rá lehet ébreszteni a valóságra. Az intézkedésekkel a helyi és regionális önkormányzatokat, a termelőket, a forgalmazókat, a szolgáltatókat és általánosságban a polgárokat kell megcélozni. Az akadálymentesség megerősítése és támogatása szempontjából fontosak az oktatási és képzési intézkedések: alapvető elvárásként gondoskodni kell arról, hogy a mérnökök, építészek, honlaptervezők, építők, várostervezők stb. megfelelően képzettek legyenek az akadálymentesítéssel kapcsolatos kérdések általános figyelembevételéhez és az univerzális tervezés alkalmazásához;

22. emlékeztet arra, hogy az egész életen át tartó tanulás és az önkéntes tevékenység igen fontos motorjai az aktív és egészséges idősödésnek. A munkával töltött életévek számának növelése, az aktív nyugdíjaskor népszerűsítése és az önálló életvitel támogatása érdekében uniós, nemzeti és helyi szinten támogatni kellene a felnőttoktatást és az időskori önkéntes munkát;

23. ajánlja ezért, hogy az aktív időskor és a nemzedékek közötti szolidaritás európai évének (2012) és az erre vonatkozó európai innovációs partnerségnek a célkitűzéseit minden idevonatkozó jövőbeli uniós támogatási eszközben, köztük a strukturális alapokban is érvényesítsék, és a helyi és regionális szereplők számára egyszerűsítsék az alkalmazandó eljárásokat. Üdvözli a generációk közötti szolidaritás európai napját, amely különösen a 2012-es európai évben bír nagy jelentőséggel, és amely generációkon átívelő, diákok és idősek közötti projekteket támogat, fontos hozzájárulást nyújtva a generációk közötti párbeszédhez;

24. üdvözli, hogy 2014-ben az egészséges élettel és aktív idősödéssel kapcsolatos innovációkkal foglalkozó tudományos és innovációs társulás (TIT) kezdi meg működését, és ajánlja, hogy az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) tegyen meg minden tőle telhetőt annak érdekében, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat és szereplőket bevonják e társulás megvalósításába;

25. ajánlja, hogy az Európai Bizottság aktívabban vonja be a helyi és regionális önkormányzatokat az aktív és egészséges idősödés támogatása érdekében indított különféle kezdeményezések uniós társadalmi hatásvizsgálatának folyamatába, mivel így gondoskodni lehet arról, hogy megfelelően megvizsgálják a helybéli idős lakosságra gyakorolt hatásokat;

26. emlékeztet arra, hogy az aktív és egészséges idősödés az Európa 2020 stratégia egyik kulcsfontosságú célja, és támogatást kap több kiemelt kezdeményezésben (az új munkahelyekhez szükséges új készségek, a szegénység elleni küzdelem platformja, digitális menetrend), illetve a helyi és regionális önkormányzatok rendelkezésére álló számos különböző uniós finanszírozási eszközben, ahogy erről az a brosúra is beszámol, amelyet a 2012-es európai évhez való hozzájárulásképpen a Régiók Bizottsága, az Európai Bizottság és az idősek európai platformja (AGE) 2011 szeptemberében, „*How to promote active ageing in Europe - EU support to local and regional actors*" [Hogyan támogassuk az aktív idősödést Európában? – Uniós támogatás a helyi és regionális szereplők számára] címmel közösen megjelentetett; ([3])

27. mindebből arra következtet, hogy a javasolt kezdeményezések minden bizonnyal nem sértik a szubszidiaritás és arányosság EU-Szerződésekben meghatározott elvét;

III. **KIHÍVÁSOK**

28. felhívja a figyelmet arra, hogy az előrejelzések szerint 2060-ra az EU-27-ben a fiatalok száma 9 %-kal ([4]), a munkaképes korúak (15–64 évesek) száma pedig 15 %-kal csökken. Az idősek száma ugyanakkor várhatóan elképesztő mértékben – 79 %-kal – növekszik. E demográfiai változások hátterében több különböző jelenség áll, például az alacsonyabb szintű termékenység, a várható élettartam növekedése, az összes nettó migráció, illetve a II. világháború utáni „baby boom-nemzedék" idősödése. Magától értetődik, hogy nemzeti és regionális/helyi szinten ezek a demográfiai tendenciák meghatározó

([3]) http://bibli.reseauope.net/opac_css/index.php?lvl=author_see&id=264.
([4]) Forrás: Eurostat – Population structure and ageing statistics [Adatok a népesség struktúrájáról és idősödéséről].

gazdasági, társadalmi és költségvetési hatással járnak majd. Az *Active Ageing: local and regional solutions* [Aktív idősödés: helyi és regionális megoldások] című RB-s tanulmány ([5]) igen pontosan rámutat a következményekre, amikor megállapítja, hogy „csökkeni fog a munkaerő-kínálat és a foglalkoztatás, ami megnehezíti a gazdasági növekedést, ugyanakkor az idősödő népesség részéről növekedni fog a szolgáltatások iránti kereslet". Ezen túlmenően várhatóan növekedni fognak a közkiadások, hogy színvonalas szolgáltatást lehessen biztosítani az idősödő népességnek, miközben az egyre több idős ember egészségügyi ellátását és nyugdíját is finanszírozni kell. A helyi és regionális önkormányzatok mindazonáltal drasztikus költségvetési megszorításokkal szembesülnek, amelyek már most rendkívül megnehezítik számukra a megfelelő színvonalú, dinamikus és korszerű szociális szolgáltatások biztosítását;

29. kiemeli, hogy a férfiak és nők várható élettartama, az egészséges életévek mutatója, a medián életkor és a függőségi ráta szempontjából igen komoly különbségek vannak az egyes országok és régiók között. Az EU-27-ben található 281 régiónak majdnem mindegyikében a népesség idősödését jelzik előre. A medián életkor 2030-ig várhatóan csak hét régióban – az ausztriai Bécsben, a németországi Hamburgban és Trierben, a görögországi Sterea Elladában és Peloponnisosban, valamint az Egyesült Királyságban Nyugat-Midlands és Északkelet-Skócia régiókban – nem növekszik ([6]). 2008-ban egyes régiókban a függőségi ráta majdnem háromszorosa volt más régiók ilyen rátáinak (az értékek 9,1 % és 26,8 % között mozogtak), és 2030-ban majdnem négyszerese is lehet majd (10,4 % és 37,3 % között mozgó értékekkel) ([7]). Ez azt jelenti, hogy a régiók a népesség öregedése szempontjából nem egyenlők, és ez – a jelenlegi gazdasági válsággal párosulva – egyes helyi és regionális önkormányzatokat érzékenyebben érint, mint másokat;

30. hangsúlyozza továbbá, hogy az egyes országok között az államadósság tekintetében is hatalmas különbségek vannak, és több ország igen komoly költségvetési megszorításokkal szembesül, ami gátolja őket abban, hogy a strukturális alapokon vagy az idősödéssel kapcsolatos közös programokon keresztül uniós pénzügyi támogatásokat hívjanak le;

31. emlékeztet *A megfelelő, fenntartható és biztonságos európai nyugdíjrendszerek felé* című véleményének ([8]) megállapítására, mely szerint az állami szektorban a jövőben is a helyi és regionális önkormányzatok számítanak a legnagyobb munkaadónak, következésképpen az állami nyugdíj továbbra is alapvetően fontos lesz a nyugdíjrendszerek biztosítása szempontjából. Ezekre a nyugdíjakra azonban egyre nagyobb nyomást gyakorolnak a költségvetési intézkedések és reformok. Ezért annak érdekében, hogy minden idős férfi és nő számára megfelelő jövedelmet, illetve természetbeni segítséget és ellátást biztosíthassunk, figyelembe kellene venni, hogy a helyi és regionális önkormányzatok mennyire képesek kompenzálni az említett hatást. A Régiók Bizottsága e hatások kezelésére a makrogazdasági ellenőrzés társadalmi vetülettel való kiegészítését javasolta;

32. az *Idősödés jólétben az információs társadalomban* című RB-vélemény ([9]) megállapítja, hogy az ikt-megoldások – ha megfelelően hozzáigazítják őket az idősek szükségleteihez – javíthatják a szociális és egészségügyi ellátás hatékonyságát, és felhívja a figyelmet arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat be kellene vonni az idősödéssel kapcsolatos ikt-megoldások nemzeti és uniós szintű kutatásába, mivel gyakran ők használják fel elsődlegesen az eredményeket;

33. megállapítja azonban, hogy a helyi és regionális önkormányzatok nem tudják egyedül támogatni az aktív és egészséges idősödést. A siker érdekében kedvező jogi, pénzügyi és strukturális környezetre van szükségük, amihez nemzeti és uniós szintű fellépésre van szükség. Ahhoz például, hogy az innovációt, az intelligens egészséget és a jobb életminőséget támogató ikt-kezdeményezéseket az összes uniós régióban ki lehessen bontakoztatni, uniós és nemzeti szintű strukturális beruházásra van szükség a szélessávú hozzáférés kiterjesztéséhez, és uniós jogszabályokat kell kidolgozni a hozzáférési feltételek és az interoperabilitási normák harmonizálására;

34. hangsúlyozza, hogy a strukturális alapokból származó támogatások eléréséhez szükséges előfeltételek, illetve számviteli, pénzügyi és ellenőrzési eljárások egyre nagyobb száma oda vezetett, hogy egyre több projekt mérhető eredményekre összpontosít, háttérbe szorítva az innovatívabb és kockázatorientált projekteket, amelyek valóban lassabban mutatnak fel eredményt, és nehezebben mérhetők. A szociális innováció napjaink gyakorlatában olyan akadályokba ütközik, amelyek többnyire a nem kompatibilis ellenőrzési vagy szabályozási szokásokkal függnek össze. Ez a probléma nemcsak a strukturális alapok felhasználására érvényes, hanem számos más uniós és nemzeti finanszírozási eszköznél is felmerül;

35. úgy véli azonban, hogy kutatási eredményeken alapuló feltételek beépítése végett módosítani kell a strukturális alapok végrehajtásának módját, nehogy aláássuk az uniós alapok többletértékének és hatékonyságának növelésére irányuló erőfeszítéseket ezen a területen. Dániában és Svédországban már alkalmaznak ilyen, kutatási eredményeken alapuló eljárásokat, amelyek keretében a teljesítményt közösen meghatározott mutatók segítségével követik nyomon, az információkat pedig beépítik az ellenőrzési rendszerbe, hogy folyamatosan javíthassák az általuk biztosított és finanszírozott szolgáltatások minőségét és költséghatékonyságát. Az Egyesült Királyság kormánya nemrégiben társadalmi kötvényeket (Social Impact Bond) bocsátott ki azzal a céllal, hogy új befektetéseket vonzzon olyan eredményközpontú szerződésekhez, amelyek mind az egyének, mind pedig a közösségek javát szolgálják. A társadalmi kötvények révén magánbefektetéseket lehet felhasználni olyan

([5]) www.cor.europa.eu/COR_cms/ui/ViewDocument.aspx?siteid=default&contentID=a18962c0-1f8f-44e9-9f3d-bfa7955830db.
([6]) Eurostat, regional EUROPOP 2008.
([7]) Ugyanott.
([8]) CdR 319/2010.
([9]) CdR 84/2007.

beavatkozásokhoz, amelyeket bizonyítottan jól teljesítő szolgáltatók végeznek. A befektetők számára a tőkehozamot a társadalmi eredmények függvényében fizeti a közszféra. Ha az eredmények nem javulnak, a befektetők nem nyerik vissza befektetésüket; ([10])

IV. **LEHETŐSÉGEK**

36. megjegyzi, hogy az épületekre, közlekedésre és ikt-re vonatkozóan szigorú akadálymentességi normákat alkalmazó országokban a legmagasabb az idős férfiak és nők foglalkoztatási szintje, és itt a legjobbak az egészséges életévekkel kapcsolatos mutatók is. Ezekben az országokban a legmagasabb a nők és fogyatékkal élők foglakoztatási rátája, és a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó mutatók is itt mutatják a legjobb eredményeket (pl. a nemek közötti bér- és nyugdíjkülönbségek tekintetében). Ebből kiderül, hogy a minden életkornak megfelelő helyi környezet proaktív támogatása nem akadályozza a gazdaságot, hanem – éppen ellenkezőleg – általánosságban javára válik a társadalomnak és a gazdaságnak. Egy ilyen környezet mindenki életét megkönnyíti, és előmozdítja a nők, az idősebb munkavállalók és a fogyatékkal élők munkaerő-piaci részvételét, illetve a nyugdíjasok aktív és hatékony szerepvállalását közösségeikben. Támogatja a nem hivatalos gondozókat is, és lehetővé teszi számukra, hogy könnyebben összeegyeztessék munkájukat gondozói feladataikkal;

37. üdvözli, hogy EU-szerte már több száz helyi és regionális önkormányzat vesz részt az Egészségügyi Világszervezetnek a minden életkornak megfelelő városokra irányuló programjában, és néhány tagállam nemzeti programokat indított a szóban forgó WHO-hálózathoz kapcsolódni kívánó helyi és regionális önkormányzatok számára;

38. tekintettel arra, hogy egyre több idős ember szenved Alzheimer-kórban vagy a demencia más formáiban, üdvözli egyes helyi és regionális önkormányzatok „Alzheimer-barát" környezet kialakítására irányuló kezdeményezését, amelynek célja, hogy támogassák a demenciában szenvedő idősek és nem hivatalos gondozóik jobb befogadását a közösségekbe;

39. hangsúlyozza, hogy a mindenki számára tervezett környezet létrehozása és a fogyatékkal élő vagy tevékenységeikben korlátozott idős emberek önálló életvitelének támogatása költséghatékonynak bizonyult. A svéd példa rámutat, hogy Svédországban az elmúlt tizenöt évben egyre csökkent a gondozás iránti igény, és ezt nem lehet a jobb egészséggel magyarázni, mivel nincs bizonyíték arra, hogy Svédországban a szóban forgó időszakban valóban javult volna az idősek egészsége. Az idősgondozási igény csökkenésének legvalószínűbb magyarázata az, hogy a lakhatás és a közlekedés terén szigorúbbak az akadálymentességi normák, és jobban hozzá lehet férni a segítő technológiákhoz, következésképpen az idősek könnyebben elboldogulnak külső segítség nélkül. Érdemes megjegyezni, hogy az összes uniós tagállam közül Svédországban a legmagasabb az idős munkavállalók, köztük az idős nők foglalkoztatási rátája;

40. hangsúlyozza azonban, hogy – különösen a közbeszerzések révén – fontos szerep hárul a helyi és regionális önkormányzatokra mint áruk és szolgáltatók vásárlójára, így tehát ezek az önkormányzatok politikai lendületet adhatnak az idősödés pozitív szemléletének népszerűsítéséhez. Kezelni kell azonban az aktív és egészséges idősödést támogató innovációk létező és feltörekvő piacának szétaprózottságát, hogy létrejöjjön az ezüstgazdaság valóban egységes piaca, és az állami ajánlattevők, illetve a fogyasztók élhessenek a méretgazdaságosság előnyeivel. A közeljövőben várható akadálymentesítési intézkedéscsomag igyekszik majd foglalkozni azokkal az akadályokkal, amelyek lehetetlenné teszik egy olyan uniós piac létrehozását, ahol a helyi/regionális innovatív megoldásokat könnyebben formába lehet önteni és szélesebb körben, más uniós régiókban is lehet alkalmazni. A kkv-k gyakran az innováció éllovasai, és közelebb állnak a helyi piacokhoz. Általában személyre szabott szolgáltatásokat nyújtanak, és alkalmazkodnak fogyasztóik szükségleteihez. A kkv-knak kedveznének a világos szabályok és normák, amelyek hozzáférést biztosítanának számukra egy, az egész EU-ra kiterjedő piachoz, és az optimális eredmény érdekében megkönnyítenék az interoperabilitást más árukkal és szolgáltatásokkal;

V. **KÖVETKEZTETÉSEK**

41. arra a következtetésre jut, hogy a mindenki számára történő tervezés koncepcióján alapuló, akadálymentes és támogató jellegű helyi környezet fejlesztése elősegíti, hogy az idősebb munkavállalók és a nők hosszabb ideig maradjanak a munkaerőpiacon, és csökkenti a keresletet a – gyors tempóban növekvő számú – idős emberre irányuló gondozói munka és külső segítség iránt. Az RB bízik abban, hogy az aktív és egészséges idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás támogatását célzó uniós fellépés EU-szerte fellendíti az innovációt és javítja a növekedési lehetőségeket, továbbá helyi, nemzeti és uniós szinten is gazdasági hasznot hoz mind az állami, mind pedig a magánszereplők számára;

42. egyetért azzal, ahogy a dán elnökség az idősödést szemléli, és hangsúlyozza, hogy az öregedő társadalmunkra adott reakcióként alkalmazandó szociális innováció szempontjából rendkívül fontos, hogy az EU közös keretet hozzon létre, amely lehetővé teszi a szociális innovációban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázását a jövőben. A szociális innovációt támogató közös uniós keret Európa-szerte valóban megkönnyítené a szociális innovációt kezdeményezők számára a cselekvést, a finanszírozáshoz való hozzáférést, a kapcsolatteremtést és tevékenységük kiterjesztését.

Kelt Brüsszelben, 2012. május 4-én.

a Régiók Bizottsága elnöke

Mercedes BRESSO

([10]) http://www.socialfinance.org.uk/work/sibs.